

ZPRAVODAJ

2/2011

SEVERSKÉ SPOLEČNOSTI



Kostel sv. Jana ve Stockholmu, foto Wikimedia Commons

ZPRAVODAJ SEVERSKÉ SPOLEČNOSTI 2/2011

*Stránky Severské společnosti včetně elektronické verze tohoto Zpravodaje naleznete na internetové adrese **www.severskaspolecnost.cz***

redakční uzávěrka: 15. listopadu 2011

schváleno k vydání: 6. prosince 2011 výborem Severské společnosti

vychází: prosinec 2011

redakce: Jana Černá, cerna@severskaspolecnost.cz

tisk a distribuce: Česká pošta a. s., Postservis České Budějovice

Příspěvky do Zpravodaje zasílejte na e-mailovou adresu: **cerna@severskaspolecnost.cz**.

Uzávěrka následujícího čísla zatím nebyla stanovena.

Vážení přátelé,

čas neúprosně běží a je tu opět konec jednoho roku, blíží se čas vánoční a s ním i druhé číslo Zpravodaje Severské společnosti.

Mnozí z Vás, kteří naše akce navštěvujete, už víte, že ani pro letošní rok nebyly Ministerstvem zahraničních věcí přiděleny dotace na projekty občanských sdružení a společností, a nepředpokládám, že bychom je v dohledné době obdrželi. Také velvyslanectví zavedla úsporná opatření, takže naše činnost je hrazena pouze z členských příspěvků. Příspěvky účastníků kurzu švédštiny na činnost švédské sekce nám umožňují pořádat například velice oblíbené akce „Midsommar“ a „Lucie“.

Stejně jako v minulém roce musím vyzdvihnout obětavou bezplatnou činnost lektorky Ireny Karlsson a organizační příspěvi Pavla Dobrovského. Bez nich by kurz, o jehož úspěšnosti svědčí i zvyšující se počet zájemců, nemohl existovat. Dalším přínosem kurzu je zapojení účastníků do činnosti Severské společnosti.

Jsme potěšeni, že se pro spolupráci podařilo získat pány Tomáše Petříka a Johana Hornofa, kteří se zasloužili o naše nové, modernější internetové stránky a ujali se vedení členské základny i s tím spojené administrativy. Osobně bych též ráda poděkovala za nezištně vykonávanou práci členům výboru a redaktorce Zpravodaje Janě Černé.

A na závěr ještě omluva, a to všem, kteří neobdrželi z technických důvodů pozvánky na akce včas.

Přeji Vám a Vaším blízkým radostné prožití vánočních svátků a do nového roku hodně zdraví, štěstí a spokojenosti.

Těším se na setkání i spolupráci na našich akcích.

Marta Janíková, předsedkyně Severské společnosti

Stalo se – uskutečněné akce Severské společnosti v minulém období

26. dubna 2011 – Na FAMU proběhlo další promítání organizované dánskou sekcí, tentokrát se členové Severské společnosti mohli přijít podívat na film **Kandidát (Kandidaten, 2008)**.

2. května 2011 – Finská sekce uspořádala v domě Českého svazu VTS **besedu s novou velvyslankyní Finské republiky v Praze paní J. E. Päivi Hiltunen-Toivio** na téma Finsko dnešních dnů.

9. května 2011 – Norská sekce uspořádala **besedu s českou musherkou Janou Henychovou** na téma závodů psích spřežení. Akce se konala v domě Českého svazu VTS.

26. května 2011 – V PEN klubu proběhl **tradiční islandsko-estonský pořad**, který se věnoval novým překladům Naděždy Slabihoudové a prezentaci časopisu Plav. Připravila islandská sekce.

1. června 2011 – V kavárně Rohlík na Kavčích horách proběhlo od 17 hodin **vzpomínkové setkání u příležitosti 21. výročí založení Severské společnosti**.

23. června 2011 – Švédská sekce připravila pro pražskou pobočku tradiční **oslavu svátku Slunovratu**, tentokrát v Yacht klubu v Praze-Podolí.

26. června 2011 – Brněnská pobočka si při příležitosti **oslav Midsommaru** na Kníničské přehradě připomněla i **20. výročí založení pobočky**.

20. října 2011 – Švédská sekce uspořádala besedu o **švédské spisovatelce Amelii Posse-Brázdoové**, jejíž život byl spjat s Československem. Akce se konala v domě Českého svazu VTS.

26. října 2011 – Finská sekce uvedla **besedu s paní dr. Danielou Mustillovou**, diplomatkou ve Finsku, Švédsku a Austrálii.

10. listopadu 2011 – Uskutečnila se přednáška pořádaná islandskou sekcí na téma **islandské literatury v českých překladech**. Tématem provázela doc. Helena Kadečková.

Brněnská pobočka Severské společnosti oslavila 20. výročí založení

Z lodi Dallas nás zdraví mávající paže, o kus dál zahouká na pozdrav loď Veverí. A není divu, že budíme zájem – plavíme se letos na zbrusu nové vyhlídkové lodi Utrecht, která prodělala svůj křest na Brněnské přehradě teprve koncem května. Je o dvacet tun těžší než loď Vídeň, kterou nahradila, a jméno nese po nizozemském Utrechtu, partnerském městě statutárního města Brna. Přizpůsobena parametrům Evropské unie zajišťuje pasažérům větší komfort než vyřazená Vídeň, brázdící dnes již vody Vranovské přehrady.

Na této krasavici slavila tedy v neděli 27. června 2011 brněnská pobočka Severské společnosti nejen tradiční švédský svátek letního slunovratu Midsommar, ale i dvacáté výročí svého založení. Na palubě, ozdobené vlaječkami Švédska, Dánska, Finska, Norska a Islandu jsou v toto hezké letní odpoledne kromě členů brněnské pobočky a jejich blízkých též vzácní hosté z hlavního města České republiky – předsedkyně Severské společnosti Praha Marta Janíková, členka pražského výboru a islandské sekce Lidmila Němcová a hospodářka Jana Kulišová. U baru se ohání předseda brněnské pobočky Václav Fencel a snad všude najednou je Věra Konrádová, jednatelka brněnské pobočky, která se u přípravy letošní jubilejní akce pořádně zapotila.

Tradiční plavba, jež letos probíhala od dvou do čtyř odpoledne, se musela líbit každému. Hudební program obstaraly flétna s kytarou a pěvecká skupina SIST, tvořená studentkami a studentem švédského jazyka na Masarykově univerzitě v Brně. Skupina se za doprovodu kláves prozpívala dvěma bloky libozvučných písní ve švédštině. Hned jedna z prvních písniček vyprávěla smutný příběh dívky, kterou opustil milý, i když jí sliboval lásku na celý život, a jediným mužem tohoto děvčete se potom stal žal. O něco později se skóre vyrovnalo, když skupina zapěla o dívce, která se nechce vdávat. A o páru, který tančí v zeleném háji. Protože četné zelené hájky lemovaly i břehy vod, jimiž jsme se plavili, byla to píseň, která příhodně zapadala do příjemného odpoledne. Účastníci plavby chvílemi ani nevěděli, co si vybrat dřív: písničky, posezení na horní palubě s nádhernými výhledy a vánkem ve vlasech, nebo rozhovor s přáteli. Všechny však zajisté upoutal pohled na velkolepé panoráma hradu Veverí, tyčícího se nad zákrutem řeky Svratky. A právě milovníkům Severu nebylo třeba připomínat, že věkovité sídlo vlastnil v letech 1831–1844 švédský šlechtic Gustav princ Vasa.

Značný kus zpáteční cesty patřil tombole, kterou řídila členka výboru brněnské pobočky Arnošta Vieweghová. První cenou byl kávovar, ale i další stály za to – dárkové koše, knihy, šperky, víno a další. S posledním losováním se přiblížil závěr plavby, skupina SIST zazpívala oblíbenou švédskou píseň o kurážném chlapíkovi, který sice umí plout i bez vesel a větru, ale neumí se rozloučit s přáteli, aniž by uronil slzičku. A tak se také loučíme, ať již se slzou či bez ní, přístaviště je na dohled, plavba skončila.

Jana Novotná, členka brněnské pobočky, 18. září 2011

Z dvacetileté historie brněnské pobočky

Brněnská pobočka Severské společnosti byla v ustavena dne 20. března 1991, krátce po založení Severské společnosti Praha. Ustavující schůze se měla původně konat na Staré radnici v Brně, ale protože plánovaný večer islandské a švédské poezie byl zrušen, naše první setkání se uskutečnilo u kašny Parnas na Zelném trhu.

Zakládajících členů bylo celkem osm: Milena Drábková, Miloslav Konrád, Věra Konrádová, Marta Lebedová, Richard Mayer, Hynek Saida, Libor Štáštka a Pavel Váňa. Předsedou byl zvolen prof. Pavel Váňa, místopředsedkyní Marta Lebedová, jednatelkou Mgr. Věra Konrádová. Bylo dohodnuto, že Marta Lebedová a Věra Konrádová se budou střídavě zúčastňovat výborových schůzí v Praze.

Schůze v Praze dne 11. dubna 1991 se ale zástupkyně z Brna zúčastnit nemohly, takže první společnou schůzí byla schůze konaná dne 16. května 1991 v budově ČEZ, Jungmannova 29. Na této schůzi bylo přítomno čtrnáct členů pražského výboru a dvě členky brněnského výboru. Bylo zde kromě jiného

dohodnuto uspořádat v září 1991 v Brně večer o severských zemích za účasti dr. Jaroslava Havelky, člena pražského výboru a předsedy švédské sekce.

Dne 29. srpna 1991 proběhla v pražském výboru společnosti volba nových funkcionářů, předsedou byl zvolen JUDr. Cyril Svoboda, místopředsedou Ing. Pavel Dobrovský. V Brně byli do výboru brněnské pobočky zvoleni dr. Richard Mayer, prof. Josef Michl, Ing. Milan Vaněk, CSc., Ing. Jaroslav Heinrich, MUDr. Věra Schöblová, Mgr. Věra Konrádová – jednatelka pobočky Brno, Marta Lebedová – místopředsedkyně pobočky a prof. Pavel Váňa, předseda brněnské pobočky.

Z akcí brněnské pobočky pořádaných v roce 1991:

- Na žádost umělecké školy v Uppsale byl místopředsedkyní a jednatelkou zajištěn kontakt s brněnskou uměleckoprůmyslovou školou.
- Ing. Milan Vaněk, CSc., a Ing. Ladislav Růžička z lesnické fakulty pozvali do Brna patnáct studentů z Vysoké školy lesnické ze švédského města Umeå na odborný seminář. Naše pobočka studenty ubytovala v rodinách našich členů. Kromě odborného semináře se našel čas i na dva společné večery uspořádané naší pobočkou.
- V září dr. Jaroslav Havelka, člen pražského výboru, seznámil naše členy se severskými zeměmi přednáškou, na které byly promítány diapozitivy.
- V listopadu jsme uspořádali večer švédských filmů, které nám zapůjčilo švédské velvyslanectví.
- V prosinci dr. Richard Mayer připravil hudebně poetický pořad na počest 750. výročí úmrtí největšího tvůrce islandských ság Snorriho Sturlusona.
- Velkou událostí nejen pro členy, ale i pro širokou brněnskou veřejnost, byl náš první Luciafest v letohrádku Mitrovských. Program byl velice bohatý, vystupovali v něm studenti z brněnské konzervatoře a v předsálí se konala výstava obrazů, keramiky a lidového umění, o kterou se zasloužili naši členové Ing. Vlastimil Uhlíř a Mgr. Ljuba Gontkovská. Nechyběla ani Lucie s doprovodem, která v závěru večera rozdávala přítomným dětem perníčky. Ing. Vlastimil Uhlíř ve spolupráci s Mgr. Ljubou Gontkovskou zhotovil 100 kusů vánočních přání, která byla odeslána do Norska paní Bele Gran Jenssonové. Výtěžek z prodaných blahopřání jsme věnovali na fond pro zdravotně postižené děti.

Od roku 1992 se činnost naší pobočky již plně rozvinula a vedoucí jednotlivých sekcí organizovali po schválení výborem zajímavé kulturní akce.

Dánská sekce

Vedoucí dánské sekce Ing. Jaroslav Heinrich uspořádal v roce 1992 několik akcí.

- Ve společenském domě Rubín se konala výstava dětské stavebnice Lego, která byla hojně navštívena.
- Druhou akcí byl zájezd dětí členů Severské společnosti na letní tábor v městečku Tverstad v Dánsku.
- Třetí akcí byl týdenní pobyt dětí z Dánska v Brně, které navštívily řadu historických míst a podívaly se na Macochu.

V roce 1993 převzal funkci vedoucího dánské sekce pan Oldřich Pomkla, za jehož působení se konala rovněž řada zajímavých akcí.

- V Brně koncertoval dánský soubor KYS, koncert se konal na nádvoří Staré radnice za hojné účasti našich členů.
- Další akcí byla dánská kavárna, na kterou přijel pan Henning Dochvailer, vedoucí Kulturního institutu ve Vídni a Ing. Vladislav Doležal ze Severské společnosti Praha, který ve své přednášce přiblížil našim členům dánskou přírodu, kulturu a sport v době, kdy v Dánsku působil v diplomatických službách.
- Na besedě o H.Ch. Andersenovi přiblížil pan Oldřich Pomkla tvorbu spisovatele a současně byl promítnut film z jeho života.

V roce 2000 z funkce vedoucího dánské sekce odstoupil pan Oldřich Pomkla a vedoucím se stal Ing. Jiří Havel.

- Ing. Havel přiblížil na svých večerech našim členům život v Dánsku a Grónsku, jak ho poznal při svých cestách. Promítl i vlastní filmy z cest po Grónsku. Také cestovatel pan Koč měl velmi zajímavou přednášku o svých cestách po Dánsku.

Finská sekce

Finskou sekci vedl od roku 1991 Ing. Milan Vaněk, CSc., se kterým úzce spolupracovala naše členka Tamara Sedláčková. V září 1996 byli zástupci brněnské pobočky Ing. Milan Vaněk, CSc., a Mgr. Věra Konrádová pozváni primátorkou města Brna JUDr. Dagmar Lastoveckou do Besedního domu na slavnostní oběd, který se konal na počest návštěvy finského prezidenta v Brně. Při slavnostním obědě Filharmonické trio zahrálo skladby Mozarta, Haydna a dalších.

V roce 2007 převzala vedení finské sekce za odstupujícího Ing. Milana Vaňka, CSc., paní Tamara Sedláčková, která uspořádala několik besed o Finsku, finské přírodě a kultuře. Poslední její přednáška byla zaměřena na dny finského námořnictva a národní svátky Finska.

Během uplynulých dvaceti let se finská sekce spolu s brněnským výborem zasloužila o uskutečnění sedmi vernisáží výstav výtvarníků z Finska a dvou vernisáží výstav paní Jarmily Haklové, která žije ve švédském Kalmaru.

Islandská sekce

Islandská sekce je od roku 1991 do dnešního dne vedena dr. Richardem Mayerem. Za toto dvacetileté období sekce uspořádala celkem 18 kulturních akcí pro naše členy. Z nich je třeba uvést dvě akce ve spolupráci se spisovatelkou a známou brněnskou cestovatelkou MUDr. Ludmilou Uličnou, koncert se sonátou Reykjavík, přednášky o cestě napříč Islandem, večery s příběhem z doby Vikingů, o islandských ságách, o sv. Olafu atd. Koncertů ve spolupráci s hudební fakultou Janáčkovy akademie múzických umění se zúčastnili představitelé města Brna společně s islandským generálním konzulem v ČR panem Thorirem Gunarssonem.

Skladby dr. Mayera zazněly několikrát na rozhlasové stanici Vltava. Dr. Mayer pomohl zorganizovat koncerty i mimo Brno, takže jeho skladby se hrály dvakrát v Domě umění ve Zlíně a na XIV. Hudebním festivalu FOREST v Kroměříži.

V roce 2010 dr. Mayer uspořádal prezentaci sonáty pro violu De Islandia u příležitosti zahájení semináře pořádaného centrem filologických studií. Dne 16. září 2010 zazněla v Olomouci na zahajovacím koncertě Mezinárodního festivalu skladba pro klavír dr. Mayera s názvem Islandia. Tento koncert navštívili i členové brněnské pobočky.

Norská sekce

Od roku 1991 do roku 1995 byl vedoucím norské sekce prof. Josef Michl, po kterém vedení sekce převzala dr. Miluše Juříčková.

- První akcí prof. Josefa Michla byla přednáška o Bjorstierne Björnsonovi doplněná ukázkami z jeho díla. Večera se zúčastnil tajemník norského velvyslanectví pan Robert Kvile.
- V roce 1993 byl norský večer věnován skladateli Edvardu Griegovi, tohoto večera se zúčastnil i norský velvyslanec v České republice pan John Grieg. Na večeru zazněly skladatelovy skladby a zhlédli jsme film ze skladatelova života.

Dr. Miluše Juříčková připravila pro naše členy řadu kulturních akcí, z nichž je třeba vyzvednout přednášku o norském náboženství a besedu o knize norského spisovatele Finna Carlinga s názvem Malý Orlando, kterou přeložila do češtiny. Podílela se na uvedení divadelní hry Henrika Ibsena Heda Gablerová, na jejíž premiéru naše členy pozvala. V listopadu 1997 byli naši členové pozváni na zahájení semináře, kterého se zúčastnili pan Petter Aaslestad z University v Trondheimu, hosté z Tromsø a Osla, velvyslankyně Norska v České republice paní Mette Kungshem společně se zástupci Magistrátu města Brna.

- V roce 1999 se konala beseda s historikem dr. Ladislavem Řezníčkem z Osla, která byla zaměřena na kontakty české kultury s Edvardem Griegem.
- V listopadu 2002 dr. Miluše Juříčková pozvala naše členy do literární kavárny Academia na křest knihy norské spisovatelky Hanny Orstavikové s názvem Láska.
- Další zajímavou akcí dr. Miluše Juříčkové byla přednáška o rovnosti žen, která naše členy velmi zaujala.
- V lednu 2003 byl v hotelu Slavia předán dr. Miluše Juříčkové řád norského krále Haralda V. za významný přínos k rozvoji norskó-českých kulturních vztahů. Řád předával norský velvyslanec v České republice pan Lasse Sigurd Seim, slavnostního předání se zúčastnil i primátor města Brna Petr Duchoň.
- V literární kavárně Academia se konalo setkání se spisovatelem Larsem Saabyem Christensenem, který představil svůj román Poloviční bratr. I tohoto setkání se účastnili zástupci norského velvyslanectví.
- V červnu 2010 pozvala dr. Miluše Juříčková naše členy na křest knihy norského spisovatele Bjarta Breitega s názvem Fantomové bolesti. Za účasti spisovatele byl představen český překlad patnácti novel, který provedli studenti norštiny Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně pod vedením dr. Juříčkové.

Švédská sekce

Švédskou sekci od roku 1991 vedla MUDr. Věra Schöblová, která se do roku 2008 společně s výborem pobočky podílela na přípravách Midsommaru a Luciafestu. Z nejvýznamnějších akcí je třeba uvést tyto:

- Jednatelka Mgr. Věra Konrádová společně s MUDr. Věrou Schöblovou připravila zájezd dětského pěveckého sboru do Švédska. Děti se svými švédskými a českými písněmi vystoupily jednou v Bälinge a pětkrát v Uppsale.
- V listopadu 1992 se pobočka podílela na zajištění koncertu švédského pěveckého sboru v Bílém domě na Žerotínově náměstí v Brně.
- V létě roku 1993 pobočka uspořádala pro děti členů pobočky zájezd do Norska, ubytování bylo zajištěno norskó-českou společností v městečku Storsand nedaleko Osla. Zájezd vedl předseda pobočky Ing. Václav Fencel, CSc.
- V roce 1994 se konal švédský večer věnovaný Carlu Belmannovi, na kterém byly předneseny Belmannovy básně v podání posluchačů JAMU a zazněla hudba kvarteta Benešových.
- V roce 1995 brněnská pobočka ve spolupráci s Hanou Kypitou, dcerou jednatelky, uspořádala pro soubor lidových tanců OMIČAN vystoupení ve švédské Uddevale a jejím okolí. Vystoupení se setkala s velkým ohlasem a přispělo k prohloubení přátelských styků mezi oběma zeměmi.
- V červnu roku 1995 přijel na pozvání naší pobočky do Brna komorní orchestr chrámu sv. Sofie, pro který jsme zajistili koncert v Brně v kostele kláštera minoritů, dále v Opavě a v Praze.
- V květnu roku 2000 naše pobočka uspořádala ve spolupráci s Filozofickou fakultou Masarykovy univerzity vernisáž výstavy dětských knih švédské spisovatelky Astrid Lindgrenové, která se konala v mateřské škole na Úvoze v Brně. V kulturním programu vystoupili studenti Filozofické fakulty pod vedením lektorky Mgr. Alarky Kempe s ukázkami z knih Astrid Lindgrenové.
- Naše členky Mgr. Ilda Pitrová a akademická malířka Emilie Hostašová se aktivně zapojily do 3. mezinárodního sochařského symposia Kámen konaném v roce 2001, který byl provázen výstavou Voda pro život. Zahájení výstavy švédských sochařů se zúčastnili i naši členové.
- V předvečer stého výročí narození švédské spisovatelky Astrid Lindgrenové jsme v roce 2007 uspořádali besedu o díle spisovatelky, na kterém byl promítnut film o jejím životě.
- V dubnu 2008 připravil předseda pobočky Ing. Václav Fencel, CSc., poutavou přednášku o Ďáblově bibli.
- V roce 2009 přednesla Dr. Arnošta Vieweghová přednášku s názvem Vasovci na hradě Veveří

V závěru několik slov o nejzdařilejších akcích brněnské pobočky:

Od roku 1992 pořádáme pravidelně oslavu svátku Midsommar, která se vždy konala na Brněnské přehradě. Těchto oslav se zúčastnili i velvyslanci Švédska a Dánska, pan Henring Dochvailer z Kulturního institutu ve Vídni, norská spisovatelka paní Kleiva, primátor města Brna Ing. arch. Václav Mencl, CSc., a další vzácní

hosté. Na těchto oslavách vždy zazněla zmínka o švédském princ Gustavu Vasovi, který panství Veveří vlastnil 15 let.

Další naší pravidelnou akcí je Luciafest. Také tohoto setkání se účastní zástupci severských velvyslanectví a zástupci brněnského veřejného života. Nikdy nechybí dívka Lucie se svíčkovou korunou na hlavě, družičky a vánoční skřítek. Po dlouhou dobu představovala Lucii slečna Denisa Sázavská. Na oslavě zazněly švédské písně studentů švédštiny a dětští návštěvníci vždy dostali drobné dárky.

V roce 2005 se na naši pobočku písemně obrátila manželka finského velvyslance paní Ritva Inki se žádostí o příspěví do mezinárodního vánočního bazaru, který pořádá Asociace manželek diplomatického sboru. Na tuto akci darovaly své olejomalby naše členky Alena Špánková, Marie Hladná a Tamara Sedláčková. Výtěžek z prodeje byl určen na charitativní činnost.

Největší událostí v životě naší pobočky byly České dny, které se uskutečnily v roce 1996 ve Stockholmu ve spolupráci se Švédsko-česko-slovenskou společností. Naše pobočka vypravila tři autobusy s účinkujícími a vystavovateli výrobků lidových uměleckých řemesel. Celkem z Brna odjelo 130 osob.

Hlavními organizátorkami byly Eva Kučíková ze Stockholmu a Mgr. Věra Konrádová ve spolupráci s kulturní atašé českého velvyslanectví Danielou Mustillovou. České dny zahájil velvyslanec České republiky ve Švédsku pan Václav Frybert a podle hodnocení diplomatických zástupců to byla dosud největší společná kulturní akce obou zemí. Plně tak byl naplněn hlavní záměr obou organizátorek – upevnit přátelské a kulturní styky mezi oběma zeměmi.

Tento stručný výčet aktivit brněnské pobočky je jasným důkazem, že brněnská pobočka je významnou složkou Severské společnosti Praha a pozitivně přispívá k naplňování hlavního cíle společnosti, kterým je podpora styků mezi Českou republikou a skandinávskými zeměmi. Velkou zásluhu na této bohaté činnosti má neúnavné úsilí jednatelky pobočky paní Mgr. Věry Konrádové, která aktivitám brněnské pobočky věnuje všechn svůj volný čas.

Ing. Václav Fencel, CSc., vedoucí brněnské pobočky, 4. září 2011

Islandsko-estonský podvečer v PEN klubu

Islandská sekce uspořádala ve spolupráci s Česko-estonským klubem další islandsko-estonský pořad. Akce se konala 26. května 2011, účastnili se i zástupci estonské ambasády a redaktoři časopisu PLAV. Pořad uvedl předseda PEN klubu Jiří Dědeček, byli přítomni někteří další členové PEN klubu a členové Severské společnosti, mj. také ředitelka SPUSA a hosté z Austrálie – celkem asi pětadvacet osob.

Jako organizátorka jsem ani takovou účast nečekala, protože bylo obrovské vedro. Jsem spokojená, že pořad, který jsem připravila a moderovala, měl úroveň a atmosféru. Připomenula jsem, že ob rok se podobné islandsko-estonské akce v PEN klubu už organizovaly, např. vzpomínkový večer na dr. Macuru, estonské a islandské básnířky apod.

Estonský kulturní atašé pronesl projev, který výborně tlumočila paní Anne Krčková (viz fotografie Jiřího Bartoně), a estonské písně v originále zazpívaly matka a dcera Krčkovy, potom se k nim připojil pan Björn Piibur. Redaktoři PLAVU přinesli časopisy a též informovali o nedávno vydaném estonském čísle – vše bylo možné si zakoupit včetně loňského čísla věnovaného Islandu. Hlavní přednášku o estonské literatuře a jejích českých překladech měla paní dr. Naděžda Slabihoudová, byla ve výborné formě. Především uvedla ukázky ze svého nejnovějšího překladu knihy Andrusa Kivirähka *Muž, který rozuměl hadí řeči*, která má být vydána v nejbližší době pro vánoční knižní trh.

doc. Ing. Lidmila Němcová, vedoucí islandské sekce, 2. června 2011



Ve stopách Finnmarkslopet

Letadlo letí nad krajinou, která je plná meandrů různě velikých říček a jezer naskládaných na pozadí plném zeleně. Oko se těší tou rozlehlostí prostoru, kde jen máloco naznačuje, že tu bydlí lidé. Náhle rozsáhlé plochy zeleně končí a pod sebou vidíte hlavně skalnaté plotny. Vše je najednou šedomodré. Všude dokola jen kámen a voda. Zde začíná letadlo klesat. Jsme na místě.

Objevuje se velká vodní plocha, moře, které je na druhé straně v dáli ohraničeno vysokými horami se zasněženými čepicemi. Letadlo se otáčí nad mořem a nalétává opět nad pevninu a pod sebou míváme malé barevné městečko orámované přístavem plným lodí. Přistáváme v Kirkenes. Vítejte na konci světa!

Po delších přípravách se mi podařilo uskutečnit můj plán, přijet se podívat na tu zvláštní krajinu, která se mi tolik zakousla pod kůži. Je to už více než rok, co mi tento kus země změnil život. Více než osm dní putování ledovou krajinou, sama se svými psy a svojí hlavou, psychikou, která nedá nikomu nic zadarmo.

Během tohoto putování se zde stanete součástí týmu svých psů, jste s nimi jakoby telepaticky propojeni. Naprosto vidíte jak se cítí, co potřebují. Já vím, že oni pro mne udělají vše a já pro ně udělám to samé. Oni mi věří a já věřím jim. Pokud se propracujete k této symbióze, tak máte šanci šťastně dojet domů a ujet řůru kilometrů v krajině, která nám byla původně cizí, ale stává se pomalu krajinou mého srdce.

Cestujete ledovou polární krajinou bez stromů a cestujete ve svých vzpomínkách a pocitech. Díky mrazu je vše tak syrové a jasné, až vám běhá hrůzou mráz po zádech. Rozlehlé sněhové pláně, podivné skalnaté útvary, mezi kterými projíždíte a tají se vám dech, nebo vám ho vítr trhá od úst, v hlavě zůstávají záblesky čelových lamp, hvězdy svítící nad hlavou a magická polární záře, která vás doprovází ztracené v ledové pustině. Tento závod na 1000 kilometrů, kde závodíte především sami se sebou a sami proti sobě, jsme nakonec překonali a těchto neuvěřitelných 1000 km jsem s mými skvělými psi dojel až do samotného cíle. Cenou za toto vítězství je to, že váš život se rozdělí na dvě části. Na život před Finnmarkslopet a život po Finnmarkslopet... Stále vás to táhne zpět vidět to tajemné a znovu si připomenout ty pocity.

Přála jsem si přijet sem a podívat se, jak tento kraj vypadá, když vás nic nežene vpřed a máte dost času. Zajímalo mne, jak tento kraj vypadá v létě, když zmizí všechn ten sníh, který vše tajemně halí... Jsem tu a vzpomínky na závod, které pomalu odeznívají, se zjevují znovu a v plné síle.

Závod psích spřežení Finnmarkslopet startuje každý rok již třicet let první sobotu v březnu v městečku Alta. Alta je největším městem nejsevernější části Norska, která nese jméno Finnmark. Závod pak směřuje k městu Karasjok, sleduje hranici s Finskem až do městečka Tana a otáčí se v Kirkenes a směřuje zpět do Alty. Kirkenes je poslední město na norské straně. Dál po pobřeží je už Rusko a nejbližší další město je Murmansk. Svědky ruské přítomnosti jsou zde zrezivělé lodě v přístavu nesoucí jména napsané v azbuce. Naleznete zde i některé obchody, které nesou nápisy v ruštině. Cítíte, že Velký bratr je za rohem...

Po přistání v Kirkenes mne ovanul teplý vzduch. Zářilo slunce a bylo příjemné teplo. Nešlo si nevzpomenout na okamžiky, kdy jsem tu před časem čekala s autem před letištěm. Bylo -35 a nemohla jsem vypnout motor auta, protože by už nenastartoval. Je to příjemná změna. V letištní hale mne čeká Arnt, můj norský kamarád, který mne doprovázel i při závodě jako můj handler – pomocník. Na Arnta je vždy spolehnout, je to skvělý člověk a přítel. Jsem moc ráda, že ho zase po čase vidím. Učitel v mateřské školce a zároveň zpěvák black metalu snoubí v sobě kontrasty, které často naleznete tady na severu.

Arnt je mi průvodcem i při této mé návštěvě. Zajeli jsme autem dolů do Kirkenes a procházíme centrem a přístavem. V Kirkenes končí slavná E6 a její závěrečné metry krátce před přístavem se mění v prašnou pískovou ulici. Přitom tato silnice začíná až v Římě a pak se vine celou Evropou a prochází celým Norskem až sem, kde po 5102 km končí u betonového mola z kterého už můžete pouze koukat na modravou dál. Zastavili jsme se i v místním muzeu, které v průběhu závodu sloužilo jako jedno stanoviště, odpočinkové depo pro psy i závodníky. Pamatuji si místo, kde jsem tu spala, moji pomocníci mi ustlali spacák přímo v historické expozici pod bombardérem (přišlo jim to asi vtipné). Dnes je čas a tak si tu prohlížím expozici důkladněji.

Je zde zachycen život lidí, kteří v této nehostinné oblasti žili po staletí. Hodně zajímavá je poměrně nedávná historie druhé světové války. Tato historie je stará pouze nějakých 65 let a její následky můžete stále ještě potkávat. Stále se dají na pobřeží moře nalézt rezavé válečné vraky, které tu nikomu nepřekáží. Na konci války Němci vše kompletně vypálili, aby zde postupující Rusové nic nenašli, především žádnou podporu od místních obyvatel. Proto fašisti vše srovnali se zemí, aby tu nic nezbylo. V podstatě ve Finnmarku nezůstaly žádné původní budovy, všechny lehly popelem. Tuto dobu nám naštěstí už připomínají jen muzejní expozice, protože Finnmark je vystavěn zcela nově a hořkost v srdcích lidí už vypršela. Snad?

Z Kirkenes odjíždíme po silnici E6, směr Alta. Cestou se nejprve zastavujeme v Neiden a pak ve Varangboten. Neiden je kontrolní bod, kterým se při závodě projíždí dvakrát. Je zde útulná restaurace s fotografiemi rybářů se svými trofeji. Vysoká tráva roste na místě, kde v březnu parkovaly týmy závodních psů. Při vzpomínce na závod se mi vybavuje třeskutá zima. Dnes si tu teplý vánek pohrává s dlouhou neposečenou trávou a řeka vesele klokotá.

Varangboten. Dojezd na tento kontrolní bod je zpestřen tím, že při vjezdu na led se dozvídáte z cedule, že vjíždíte na Arctic Sea. Zatajil se mi dech při vjezdu na mořskou hladinu. Pro nás suchozemce z Čech to není zase až tak běžné přejíždět po zamrzlém moři. Po zamrzlém moři nás pak navádějí hořící pochodně až do místa, kde si já i psi mohou odpočinout. Přijíždíme krátce nad ránem. Místo odpočinku pro psy je vlastně v malém skanzenu vedle místního muzea, kam jsou přemístěny některá původní stavení, která se podařilo zachránit. Za malou chvíli se zde seběhli pořadatelé a jejich milé přijetí bylo jedním z úžasných vřelých okamžiků, které mne na trati potkaly.

Když o tom tak přemýšlím, tenkrát by mne ani ve snu nenapadlo, že se sem ještě někdy vrátím.

Pokračujeme dál a zastavujeme před městečkem Tana Bru. Sestupuji k té mohutné řece, která nese stejné jméno, a vidím ji dnes poprvé v pohybu, nezamrzlou. Podél řeky stojí rybáři a vodní hladina se třpytí slunečními záblesky. Já... v Taně při závodě Bargebylopet mi byla taková zima, jak nikdy v životě, a omrzly mi tu prsty na pravé ruce i obličej. Tady opravdu dokáže být zima. Podnebí zde není ovlivňováno teplým mořem. Jsme schováni za kopci a počasí tu je tedy vnitrozemské a to dokáže vážně potrápit.

Pokračujeme dál směrem ke Karasjok. Cestou míjíme hospodářská stavení u silnice. Sirmu ani moc nepoznávám. Během závodu jsem sem přijela se psy už za tmy a po půlnoci odjížděla zase dál. Pamatuji si pouze chuť vynikající polévky od paní domácí.

Vjela jsem na řeku, která byla celá ve tmě. Oči si už přivykly pouze na světlo z čelové lampy a černočernou tmou kolem dokola. Monotónní putování. Celá jsem se ponořila do sebe. Na cestě jsem už téměř týden a únava dělá své. Najednou po přejezdu drobné zatáčky mne ozářilo jasné světlo. Světlo jako při setkání s prozřetelností boží. Srdce se mi rozbušilo a oči otevřely dokořán. Před námi svítí most. Most překlenující celou širokou řeku z jednoho břehu na druhý a celý svítící. Most podjíždím a ještě se za ním dlouho otáčím a zároveň se opět ztrácím v černočerné tmě.

Dnes vidím obyčejný plechový most, který není úchvatný vůbec ničím. V mých vzpomínkách ale zůstane navždy tak, jak jsem se s ním setkala poprvé.

Z auta sleduji proudící řeku a snažím si vybavit, kde probíhalo mé šílené dobrodružství na hladkém ledu a obrovských ledových muldách, z kterých nebylo úniku. Bylo to někde poblíž Levajok, kam jsem dojížděla při rozbřesku. Vybavuje se mi ten hrozný pocit, kdy jsem nevěděla kudy dál a jak saně lítaly ze strany na stranu na muldách ledu vytlačených tlakem proudící řeky. Proplétání mezi balvany podél břehu a hledání nějaké možné cesty vpřed.

Levajok. Vjíždíme do tichého kempu. Nikde ani živáčka. Je to velký rozdíl proti závodě, kdy se tu hemžily stovky lidí a psů. Restaurace je také prázdná. Dáváme si kávu a vaflí a já nasávám atmosféru té místnosti působící tak útulně. Pamatovala jsem si, že na stěně visel obraz psiho spřežení a upoutalo mne na něm to, že ten obraz měl zvláštní, ledovou atmosféru na kterou jsem zůstala hypnotizovaně zírat. Konečně si mohu obraz prohlédnout zblízka. Ano, takhle mrazivý obraz bych si pověsila i doma na zeď. Ten obraz opravdu

vyvolává mrazivé pocity. Jdeme se podívat ven k řece. Konečně dokážu pochopit proč mi ani náhodou nešly zaseknout do země kotvy saní. Břeh řeky, kde bylo stanoviště pro psy je celý pokryt maxi oblázky.

Levajok je místo, kterým se v průběhu závodu projíždí dvakrát. V Levajok se také oddělují tratě závodů na 500 km a na 1000 km. Zatímco závodníci na 500 km zde již otáčejí svoji trať po řece do Karasjok, jsou v polovině svého závodu a je důležité, že tu horší část s postupem přes hory mají za sebou, závodníci na 1000 km vědí, že sem přijedou znovu po dalších 500 km. Stojím nad mými psy, kteří odpočívají, a dívám se směrem proti proudu směrem do Karasjok. Dívám se za spřeženími s osmi psy odjíždějícími tím směrem a závidím jim, že už jedou domů. Pak jak po střihu ve filmu zde sedím po pár dnech znovu na tom samém místě a s nadějí se dívám tím samým směrem a vím, že cíl už není zase tak daleko a že to snad opravdu dokážeme. Když já tu sedím a nabírám síly, Inger-Marie Haaland dojíždí vítězně do cíle jako první žena v historii závodu. Závod pro všechny skončil. Ne však pro mne a mé psy. Je to jenom naše věc, jestli dojedeme nebo ne. Nikdo nás stejně už nikde nečeká...

Cesta autem z Levajok do Karasjok je zdoluhavá, cesta se psy z Levajok do Karasjok po zamrzlé řece je šílená. Je lepší překonat těch 80 km v noci v polospánku, než sledovat zákruty řeky před sebou a doufat, že za tou další zatáčkou už bude Karasjok.

Když jsem jela závod v roce 2009, tak kontrolní bod byl až za městem. Nebylo tu nic, jen jedna vytápěná buňka pro pořadatele a tři stany postavené pro závodníky. Příští rok už byl checkpoint v prostoru místního muzea a musím říct, že tím byl i mnohem útulnější a příjemnější.

Při pohledu na hodinky by se mělo začít pomalu stmívat. Ne však tady. Je období polárního dne. Slunce během celých 24 hodin vůbec nezapadne. Prostě se vám slunce stále točí nad hlavou a je pořád světlo. Pokud nemáte na ruce hodinky, které vám říkají kolik je hodin, tak jste úplně ztraceni. Pokud se na silnici nic nehýbe a všude je klid, znamená to, že je hluboká noc. Poznáte to ale jenom podle toho, jaký je čas na hodinkách, protože venku stále svítí slunce. Je to šílené! V zimě je to zase opačně, venku je jenom tma... Pokud tu člověk chce žít, musí asi dokázat tyto jevy ignorovat a fungovat podle svého bez ohledu na tu maličkost, jestli je venku světlo nebo tma.

Po návštěvě muzea v Karasjok pokračujeme po silnici směřující do Kautokeina a pak do Alty. Míjíme kennel Engholm husky, který znám jenom z obrázků na webové stránce. Ráda bych se tu jednou zastavila, jméno Engholm je legendou závodu Finnmarkslopet. Dnes to ale zase nedopadne. Snad někdy příště.

Za chvíli projíždíme Jergul. Po silnici to sem bylo opravdu jen kousek. Při závodě pro závodníky na 500 km to sem z Karasjok přes kopec je 80 km, po silnici ani ne dvacet. Závodníci na 1000 km do Jegul nezajíždí. Jedou z Karasjok rovnou do Jotky, kde se obě tratě zase potkávají a pak hurá do Alty. Zastavujeme se v Jergul v hlavní budově útulné dřevěné novostavby a já se po chvíli vrhám k řece, abych viděla místo, kde odpočívali psi. Jééé, jak je to jiné. Voda si proudí a kdo by to řekl, že tu před pár měsíci bylo místo check-pointu.

Jedeme silnicí ke Kautokeinu. V zimě se tu podél silnice pásla stáda sobů. Není to vůbec žádná sranda na poslední chvíli s autem a těžkým přívěsem zastavit na silnici, která je pokryta jenom uježděným ledem. Dnes je vše zelené a po sobech ani památky. Jsme teď v oblasti, kde žijí převážně původní obyvatelé Finnmarku Sámové a ti se zde od pradávna chovají soby. V turistické příručce říkají, že v Kautokeinu žije 3000 obyvatel a 100 000 sobů. Sámové mají své tradice a kulturu, které si udržují. Není nic neobvyklého, že i nosí tradiční sámské oblečení, podle kterého je jednoduše poznáte. Zapomněla jsem říci, že v Karasjok zasedá sámský parlament, v televizi naladíte i jejich stanici a rádio v sámštině je zde taky samozřejmost. Pokud tito lidé odloží svůj kroj, tak ani nepoznáte, že jsou Sámové.

Nízké břízy pokrývají krajinu, kam až oko dohlédne. Dnes jsou zelené a dávají krajině přátelský nádech. V zimě je zde vše jen černo-bílé. Sníh a černé pokřivené břízy, které spíš než stromy vypadají jak suché černé křoví. Dále na kopcích, na planinách kterým se říká vidda, tak tam už nerostou ani tyto břízy. Je to jenom holá kamenitá pláň porostlá trávou. Pokud se tu rozhlédnete kolem, tak vidíte daleko. Opravdu daleko. Je to úplně něco jiného na co jsme zvyklí z domova. Doma jsou stromy všude kolem. Obrovské

s košatými korunami větví, vysoké desítky metrů. Rámují krajinu, člověka chrání a poskytují mu bezpečí, úkryt. Jsou prostě všude. Když přijedete do Finnmarku, a chcete tu žít, musíte se naučit žít bez stromů. Musíte se naučit žít ve velkých otevřených planinách a ustát pohled na vzdálený horizont, ke kterému se blížíte téměř nepoznatelným tempem.

Pamatuji si mé první pocity, když jsem se na těchto pláních ocitla. Je to strach, nespokojenost, nejistota, nemožnost se podle něčeho orientovat. Postupem času si ty pláně můžete zamilovat. Pokud je milujete, najdete zde i cestu...

Funguje to ale i opačně. Když mne doma v Čechách navštívil Roger Dahl při své cestě z Alty do Chorvatska na svém kovovém oři, tak bylo vidět, že se uprostřed našeho lesa taky úplně necítí. Posteskl si, že není nikam vidět, že se za těmi stromy klidně může někdo schovávat a když se v tom lese ztratíš, tak nikdy nenajdeš cestu zpět a nikdo tě už nenajde. Souhrnně označil tento les za Robin Hood forest, z kterého může každou chvíli proti tobě někdo vyskočit... Roger ani netuší, jakou mi tímto udělal radost.

Při závodě se život krásně zjednoduší. Vše důležité, co potřebuji k životu, tak mám ve svých čtyřech kapsách: čelovka, telefon, GPS, iPod, foťák, náhradní baterie. Vše musí být v teple, takže těsně u těla, aby baterkám nebyla zima. V kapsách péřovky jsou suché náhradní rukavice a můj milovaný ohřívací, který miluji z celé duše.

... v dáli vidím rudou záři. To je světlo, které září nad Altou. Už to není daleko. Jenom sjet pod kopec a pak po zamrzlé řece nějakých 20 km. Když jsem se dostala na řeku, dýchl na mne chlad a zabalila jsem se do péřovky. Dvacet kilometrů po rovném ledu a hlava třeští. Už je to tak, my to prostě dojedeme. Už teď máme v nohách více než 1000 km, celkem to bude 1050. Najednou se mi po celém těle začíná rozlévat lítost. Smutek nad tím, že to končí. Poslední dny bylo vše tak naprosto jasné, jít vpřed a nezastavovat. Nedívat se nalevo, napravo. Cíl byl tak naprosto jasný. Co bude ale teď, když ten svůj velký cíl dosáhnu, vždyť jsem o něj tak dlouho usilovala? Co vlastně teď bude? Jak je vše jednoduché, když máte jasný smysl života, když máte jasný cíl, kterého chcete dosáhnout...

V cíli mne vítají moji pomocníci. Karel, Arnt, Juraj. Juraj má v očích slzy. Arnt nemůže dojetím téměř mluvit. Všichni jsou šťastní, že jsme to dokázali. Všichni jsou zoufale vyčerpaní. Psi nechápou, že se už nikam dál nepojede, ale přece jenom uléhají k odpočinku. Můj dík patří mým úžasným psům, můj dík patří i mým pomocníkům za to, jaké zázemí mi vytvořili, a že mi vždy byli oporou. Arnt i Juraj jsou v mých očích ti nejlepší pomocníci na světě a závod jsme dokončili jenom díky nim!

Do cíle jsme dojeli sice jako poslední ze startovního pole, ale stávám se první ženou musherkou, která kdy dojela závod Finnmarkslopet na 1000 km se sibiřskými husky. Stávám se i první ženou cizinkou a i první Češkou – fůra prvenství, z kterých se nelze jinak než těšit.

Tři měsíce pobytu s mými psy v Norsku mne přišly na tolik peněz, za které by se dalo u nás doma v Čechách dva roky pohodlně žít. Dát dohromady sponzory, peníze, poskládat a natrénovat tým psů, zorganizovat lidi, kteří mi při závodě pomáhali, ujet autem bez poruchy téměř 10 000 km... to se mi dnes zdá jako nadlidský úkol a pochybuji o tom, že by se mi to ještě někdy v mém životě mohlo podařit. Já jsem s mými psy prostě dojet musela, protože závod sám už byla jako třešnička na dortu, kterou dostal ten nejhodnější za odměnu.

Bolelo to, ale dnes to bolí o to víc, protože se to jen těžko dá zopakovat.

Co bude dál? To se uvidí... Stále se mi zdá neuvěřitelné, že jsme s pejsky ujeli 1000 km. I tahle trasa z Kirkenes do Alty měřila nějakých 500 km a byl celkem problém to usedět v autě.

Čekám v rozlehlé hale letiště Alta. Venku září slunce a nad fjordem se rýsují zasněžené kopce. Krátce po startu rozeznávám z okénka letadla ta místa, která znám. Vzlétáme nad Bossekop, pod námi vidím Kvenvikmoen, místo, kde jsme tři měsíce bydleli. Vidím naši tréninkovou trať a dál už jenom hnědavou pustinu, kterou neznám... Nadlétáváme nad mraky a letíme směr Oslo.

Odlétám domů a v srdci mi zůstává přání ještě se sem někdy vrátit.

Ing. Jana Lovette Henychová, 3. října 2011

Příběh švédské spisovatelky, která spojila svůj život s Československem

Čtvrteční podvečer 20. října v Klubu techniků na Lávce byl ve znamení jedné švédské „femme fatale“, spisovatelky Amelie Posse-Brázdové, která prožila část života v Československu. To se stalo jejím druhým domovem po první světové válce i tématem několika memoárových knih. O této neobyčejné ženě poutavě vyprávěla česká bohemistka, literární historička, překladatelka a lektorka, PhDr. Miloslava Slavičková, která žije již více než čtyřicet let ve Švédsku.

S Amelií Posse-Brázdovou se měla možnost podrobněji seznámit, protože přeložila a pro české vydání upravila její monografii autorky Evy Strömberg-Krantz, která vyšla v letošním roce v nakladatelství Akropolis. Paní Slavičková vyprávěla nejen o životě a tvorbě Amelie Posse-Brázdové, ale i o osudech jejích synů a usedlosti Líčkov v severních Čechách, kde Amelie žila se svým druhým mužem, českým malířem Otakarem Brázdou, zvaným Oki. Přečetla i několik ukázek z nejnovějšího životopisu i z vlastního díla této švédské spisovatelky, ve kterém vzpomíná na období prožité v Československu. Poté následovala krátká diskuse a zároveň jsme si mohli české vydání monografie prohlédnout. Škoda jen, že nebylo možné si knihu na místě zakoupit.

Celá beseda byla tentokrát věnována A. Posse-Brázdové, nicméně i život a práce paní Slavičkové, která již léta svědomitě propaguje českou literaturu v Švédsku, by mohly být tématem dalšího „severského večera“.

Kdo byla Amelie Posse-Brázdová?

Švédka Amelie Posse (1884–1957) pobývala těsně před první světovou válkou v Římě, kde se setkala s českým malířem Otakarem Brázdou. Krátce poté se za něho provdala a ke jménu starého švédského šlechtického rodu Posse připojila české příjmení Brázdová.

Díky manželství s Otakarem Brázdou se Amelie seznámila s životem a strastmi české emigrace v Itálii, prožila s manželem vyhnanství na Sardinii a nadchla se pro snahy zahraničních Čechů a Slováků o zřízení samostatného státu. Poznala přední představitele prvního československého odboje, zejména Edvarda Beneše a M. R. Štefánika – o něco později pak T. G. Masaryka. S ním se celá Brázdova rodina stýkala zejména při jeho dovolené na Capri, ale Amelie s ním – stejně jako s Edvardem Benešem – udržovala styk až do jeho smrti. Oba naši prezidenti pro ni byli celoživotní inspirací a duchovní oporou.

Nedlouho po válce se manželé Brázdovi přestěhovali z Itálie do Československa a zakoupili si zbytkový statek Líčkov, k němuž patřil i zámek. Usilovnou prací dali zchátralé panství do pořádku, a to se stalo místem setkání švédských hostů s českými, mezi nimiž byl například dirigent Václav Talich a sochař Jakub Obrovský. Amelie začala v té době psát a literární tvorbě se pak věnovala až do konce života. Jako autorka knih, vytěžených ze zážitků vlastního života, prorazila již roku 1931 svou prvotinou, která vyšla česky v roce 1934 pod názvem *Slunné zajetí*. Vylíčila v ní život s Otakarem Brázdou ve vyhnanství na Sardinii a snahu o návrat do Říma. Česky vyšla i její druhá kniha, *Pestrá volnost* (1935), kde je hodně místa věnováno „hrdinům svobody“: Edvardu Benešovi, M. R. Štefánikovi, Vladimíru Vaňkovi a také přípravě a slavnostem okolo ustavení italské legie. V publicistice se Amelie Posse obracela především k ženám a mobilizovala je k odporu proti hrozícímu válečnému konfliktu a proti nacistickému nebezpečí.

Po Mnichovské dohodě se Líčkov ocitl v Sudetech a byl brzy zabaven nacisty. Amelie odešla do Prahy, ale sama, neboť manželství – z něhož se narodili dva synové – se rozpadlo. Od té doby začala své knihy podepisovat pouze svým původním jménem: Amelie Posse.

V Praze našla Amelie Posse nové životní poslání v pomoci uprchlíkům. Začala se starat o uprchlíky ze Sudet. Sama však musela velmi brzy Československo opustit, vrátit se do Švédska a znovu požádat o švédské občanství. Ve staré vlasti se vrhla do práce pro československé emigranty a do organizace československého exilového života a přitom stanula v čele boje švédských občanů proti rozsáhlé nacistické infiltraci švédské společnosti. Na základě její iniciativy bylo založeno občanské sdružení Úterní klub, jehož členy byli nejagilnější švédští odpůrci nacismu.

Po skončení války si Amelie Posse zahrávala s myšlenkou, že se navrátí do Československa. Situace v poválečném Československu ji však neuspokojovala. Ve svých diskusích s prezidentem Benešem vyjadřovala například pochyby o správnosti odsunu Němců. Její návštěvy před únorem 1948 i po něm skončily chvatným úprkem z Československa, kam se již nikdy nevrátila. Líčkov, který Otakar Brázda dal po válce znovu do pořádku, byl zestátněn.

Amelie Posse se však po únoru 1948 přece jen rozjela do Československa, a to na základě výzvy českých exulantů, zejména Eduarda Táborského. Exiloví politici dychtili po objektivním svědectví o situaci v zemi a Amelie Posse jako švédská občanka se úkolu mohla zhostit bez obav. Své dojmy a postřehy z poúnorového pobytu v Praze a Františkových Lázních vtělila do dopisů Táborskému, které vyšly česky pod titulem *Tajné dopisy z Prahy* (1994). O Československu oné doby napsala také několik článků, publikovaných až posmrtně v knize *Když nad Prahou spadla železná opona* (1968).

Ameliin úprk z Československa koncem roku 1948 byl více než odůvodněný. Komunistická vláda zneužila jejího jména v procesu proti Miladě Horákové a označila ji za spojku Horákové na Západě. Pro komunistický režim byla celkově velmi nepohodlná, a to zejména pro aktivní styky s československými poúnorovými exilovými politiky, pro pomoc československým emigrantům ve Švédsku (ti ji nazývali „maminkou“) a pro přednáškovou a publicistickou činnost. Proto na ni dokonce do Švédska vyslali špiónku, Jarku Gleichovou, která předstírala, že přivezla rukopis posledního dílu pamětí Edvarda Beneše.

Amelie Posse napsala celkem jedenáct knih a ve většině z nich se zabývá českou tematikou. Například líčení tvrdé práce na obnovení líčkovského statku a zámku v meziválečné době v knize *Stavět, neničit* chápali někteří švédští recenzenti jako symbol úspěšného budování československé republiky. Kromě dvou prvních knih se však již žádné dílo Amelie Posse nedočkalo překladu do češtiny.

Život Amelie Posse-Brázdové byl nesmírně dramatický. Stala se svědkyní velkých historických událostí a setkávala se s významnými osobnostmi. I její soukromý život byl plný zvratů – narodila se v bohaté rodině a na konci života byla téměř bez prostředků. Nesla to však „s radostí z toho, že nic nevlastní“. Do jejího bohatého života se vešly rodinné skandály, dvě nezdařená manželství, problémy se synem i osudná láska k polské malířce. Proto se životopisná kniha o ní čte jako napínavý román.

Kdo je autorkou životopisu o Amelii Posse-Brázdové?

Eva Strömberg-Krantz (*1939) je docentkou univerzity ve švédském Lundu. Je teoložkou a klasickou filoložkou a v posledních letech byla členkou týmu, který pořídil nový překlad Starého zákona do švédštiny. Dále přeložila do švédštiny řadu teologických knih, jednu i z češtiny. Kromě své profese se cele věnuje zájmu o češtinu a Československo / Českou republiku. Přeložila do švédštiny řadu českých básní (Jaroslava Seiferta, Ivana Diviše, Jana Skácela, Karla Šiktance, Emila Juliše) i prozaických textů (mimo jiné *Dopisy Olze Václava Havla*, povídky Bohumila Hrabala a Lenky Procházkové), napsala řadu recenzí a informací o českých autorech.

Životopisná kniha o Amelii Posse je založena na studiu dosud nepublikovaného materiálu. Jan Brázda, syn Amelie Posse, totiž umožnil autorce přístup k obrovskému množství spisovatelčiny korespondence, deníkových záznamů, poznámek a jiného materiálu.

Evu Strömberg-Krantz jsem poznala v 70. letech minulého století, když si u mne na univerzitě ve švédském Lundu doplňovala znalosti češtiny. Mohla jsem tedy její práci na knize sledovat zblízka. Viděla jsem také na vlastní oči materiál z archivu Amelie Posse – bylo toho dvaadvacet velkých beden napěchovaných písemnostmi v šesti různých jazycích.

Kniha Evy Strömberg-Krantz byla oceněna významnou švédskou literární cenou (De nio) a byla celkově velmi pozitivně přijata, jistě pro mimořádnou preciznost, s jakou zachází s fakty, ale i čtivý jazyk a schopnost vyvolat atmosféru rušného minulého století. Pro nás je významná tím, že znovu vykreslila zrod a vývoj Československa a připomněla tvorbu Amelie Posse, která patřila k několika málo zahraničním spisovatelům zabývajícím se soustavně Československem. Navíc Československo i jeho obyvatele vykreslila z pozitivní stránky.

PhDr. Miloslava Slavičková

Miloslava Slavičková, překladatelka knihy o Amelii Posse-Brázdové (viz fotografie Jiřího Bartoně), má neméně zajímavý a pohnutý životní osud, který ji nakonec zavál do Švédska, kde se stala neúnavnou propagátorkou české literatury. Její iniciativa má velký podíl na tom, že v roce 1984 Švédská akademie udělila Nobelovu cenu za literaturu českému básníku Jaroslavu Seifertovi. V nadaci Charty 77 M. Slavičková pracovala jako tajemnice literární ceny Jaroslava Seiferta od jejího založení v roce 1986 až do předání do Československa v roce 1990. Byla též dvakrát členkou poroty této ceny, která se uděluje každoročně za vynikající básnické či beletristické dílo vydané nebo jinak zveřejněné v České republice nebo v zahraničí v posledních třech letech.



Miloslava Slavičková (*11. 10. 1933 v Brně) vystudovala češtinu a francouzštinu na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně (1956). Aprobaci si později rozšířila o ruštinu a knihovnictví. Pracovala v různých profesích v Brně, například jako tajemnice redakce měsíčníku *Věda a život*. Po sovětské okupaci Československa opustila v roce 1969 s rodinou republiku. Usadila se nejprve ve Španělsku a po dvou letech přesídlila do Švédska. Pracovala v městské knihovně v Malmö a v lednu 1974 se stala učitelkou češtiny v Ústavu slovanských studií na univerzitě v Lundu. Zde také získala doktorát v oboru slavistiky. Na univerzitě pracovala až do odchodu do důchodu v roce 2000. Za dlouholetou úspěšnou univerzitní práci získala zlatou medaili švédského státu a Masarykova univerzita v Brně jí udělila stříbrnou medaili za pedagogickou činnost v oboru bohemistiky. M. Slavičková byla též činná ve Sdružení svobodných Čechoslováků v jižním Švédsku, kterému nějaký čas předsedala, a v Nadaci Charty 77 ve Stockholmu. Kromě toho redigovala čtvrtletník *Röster från Tjeckoslovakien* (Hlasy z Československa), později *Tjeckiska och slovakiska röster* (České a slovenské hlasy), informující o politickém a kulturním životě v Československu a, po jeho rozpadu, v České republice a na Slovensku.

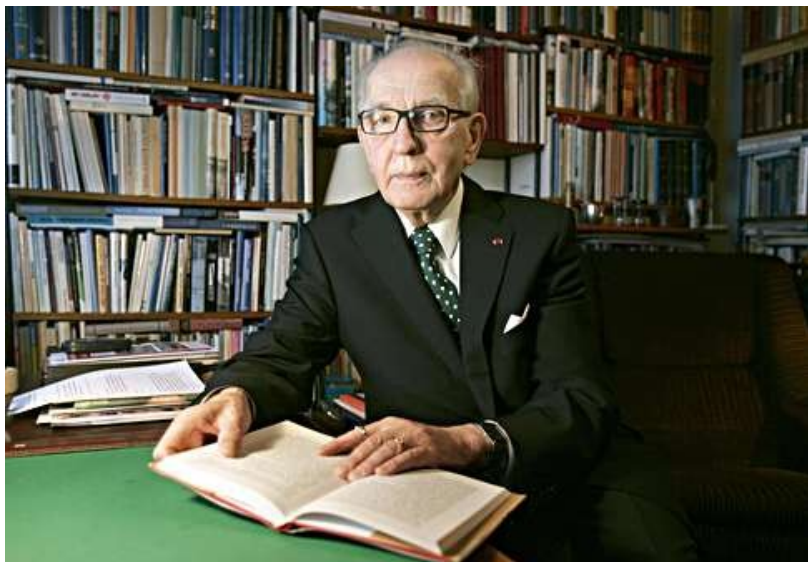
M. Slavičková psala články do švédských novin, časopisů a odborných sborníků i českých periodik. Editovala švédský výbor povídek Jaroslava Haška *Den tappre soldaten tar kommandot* (*Dobrý voják přejímá velení*, 1982) a spolu s Františkem Janouchem knihy o Jaroslavu Seifertovi *Att vara poet: Jaroslav Seifert mellan poesi och politik* (*Býti básníkem: Jaroslav Seifert mezi poezií a politikou*, 1986). Ve spolupráci s rodilými Švédy přeložila do švédštiny například projev J. Seiferta při předávání Nobelovy ceny, dále knihy Karel Čapek: *Cesta na sever*, Josef Čapek: *Povídání o pejskovi a kočičce*, Václav Havel: *Dálkový výslech. Rozhovor s Karlem Hvízďalou*, Jiří Marek: *Hříšní lidé města pražského*, Jiří Dienstbier: *Příjem* (rozhlasová hra) a *Pověsti a legendy z Čech a Slovenska*. Ze švédštiny do češtiny přeložila například divadelní hru Larse Kleberga *Padaající hvězdy* (Svět a divadlo 1-3/2002), paměti malíře Endre Nemese *Pod příkrovem času* (Akropolis Praha, 2003), novelu P. O. Johanssona *Pavčina* (2002) a monografii Evy Strömberg-Krantz: *Amelie Posse-Brázdová. Život spjatý s Československem* (Akropolis Praha, 2001). Napsala řadu odborných článků o české literatuře a doslovů i předmluv k překladům z češtiny. Zajímala se především o dílo B. Hrabala, K. Čapka, J. Haška, L. Vaculíka, J. Seiferta a J. Mukařovského. Je také autorkou hesel česká literatura a divadlo a slovenská literatura a divadlo a dalších asi devadesáti hesel o českých a slovenských autorech ve švédské *Národní encyklopedii*.

Její dlouholetý zájem o Hrabalovo dílo vyústil v monografii *Bohumil Hrabals litterära collage* (2003), kterou obhájila jako svoji disertační práci na univerzitě v Lundu. Kniha vyšla o rok později v přepracované verzi česky jako *Hrabalovy literární koláže* (2004). V současné době se zabývá recepcí děl českých autorů ve Švédsku. Publikovala články o recepci Holana, Hrabala, Seiferta, Karla Čapka a Ivana Klímy. Spolupracovala na literárních pořadech Českého rozhlasu, pro něž připravila program *České téma ve švédské literatuře*. M. Slavičková je také členkou týmu, který pracuje na projektu *Between Reconciliation and Conflict. The Politics of Memory in Europe after 1989*. (Mezi smířením a konfliktem. Politika paměti v Evropě po roce 1989.), který se zaměřuje především na romský holocaust a jeho odraz v romské i české literatuře a vzpomínky na odsun Němců v české literatuře po roce 1989.

Jana Holá, Ph.D., vedoucí švédské sekce, 15. listopadu 2011

Odešel velký přítel České republiky dr. Martti Ursin

Doktor filozofie Martti Ursin působil od roku 1996 jako honorární konzul České republiky v severním Finsku, v kraji Oulu. Velmi úzce spolupracoval se Severskou společností v České republice a Finsko-českou společností (*Suomi-Tsekki-seura*) ve Finsku. Organizoval četná setkání pro přijíždějící české delegace do Finska s jejich finskými partnery, zejména v jeho severní části, a recipročně vedl mnohé finské delegace na jednání do České republiky – ať již to byla jednání kulturní, ekonomická, ekologická, sportovní či společenská.



Martti Ursin (viz fotografie) se narodil ve Vyborgu v roce 1934. Maturoval na Lyceu v Oulu a pracoval tamtéž jako lektor a ředitel, dále pak jako asistent profesora pedagogické fakulty Univerzity v Oulu. Stal se doktorem filozofie na Univerzitě v Oulu v roce 1980 a získal čestný titul doktora obchodních věd h.c. v roce 1998. Městským radou byl jmenován v roce 1988. Byl také poslancem parlamentu za Národní koaliční stranu v letech 1979–1983. Kromě toho plnil státní čestné funkce, mimo jiné jako volitel prezidenta v letech 1978 a 1982. Zastával funkci starosty města Vaasa v letech 1984–1989

a poté pracoval jako výkonný ředitel významného regionálního nakladatelství Kaleva Kustannus Oy v letech 1990–1999.

Působil také v městské radě Oulu v letech 1969–1979. V průběhu let zastával rovněž řadu dalších čestných funkcí, mimo jiné v hokejovém klubu Oulun Kärpät, v zastoupení obchodní komory Oulu, v dozorčí radě Rautaruukki Oy a ve výboru Svazu grafického průmyslu. V roce 1996 byl jmenován honorárním konzulem České republiky v Oulu pro region severního Finska. Svým širokým rozhledem a vysokou kultivovaností vždy přispíval k zdárnému řešení i obtížných problémů.

Dr. Martti Ursin zemřel 11. června 2011 v Oulu. S jeho odchodem ztrácíme věrného přítele České republiky a děkujeme mu za vše, co pro vzájemné poznání Čechů a Finů za dlouhá léta své činnosti vykonal.

PhDr. Hana Kučerová, vedoucí finské sekce, 15. června 2011

Diplomatkou ve Finsku, Švédsku a Austrálii

Podzimní pošmourný středeční podvečer 26. října 2011 nám prosvětlnila a svým vyprávěním sluncem prozářila Dr. Daniela Mustillová, pracovnice Ministerstva zahraničních věcí, když nás provedla Finskem, Švédskem a Austrálií. V těchto třech zemích trávila vždy několik let v diplomatických službách. Jelikož se však zajímala, kromě svých služebních povinností, i o život obyčejných lidí, o jejich kulturu, styl života a o přírodu zemí, kde pobývala, nashromáždila mnoho zajímavých poznatků, o které se s námi podělila.

Našla i mnoho styčných bodů mezi skandinávskými zeměmi a kontinentem na jiné polokouli, což zní na první pohled zcela neuvěřitelně. Tak například: velká územní rozloha, avšak malý počet obyvatelstva je typický jev jak ve Finsku, Švédsku, tak i v Austrálii. Původní obyvatelé v severských evropských zemích jsou Sámové (Laponci), v Austrálii jsou to „aboridžinci“ (anglicky *aborigines*); stejné je však jejich úsilí o zachování původní kultury, zvyků, jazyka, jak na severu Evropy, tak u protinožců. Dalším společným rysem všech těchto tří zemí je nesmírná poctivost jejich obyvatel, respektování zákonů a respektování jeden druhého. Dopustí-li se řidič automobilu dopravního přestupku, ani ho nenapadne, aby smlouval o pokutě. Je mu jasné, že porušil zákon, ohrozil ostatní spoluobčany na životě, například rychlou jízdou, a je proto

potrestán. Zájem o vše nové, moderní je opět společný všem těmto zemím. Není bez zajímavosti, že slavná moderní budova opery v Sydney vznikla za přispění skandinávských architektů.

Všudypřítomná, životodárná voda poskytuje obyvatelům nejen potravu ve jejich mořích, ale i zábavu, čehož dokladem jsou četná letoviska ve zmíněných zemích, avšak zde již vidíme rozdíly. Zatímco Baltické moře je studené a nemá snad tolik nebezpečných živočichů, v australském moři je to jiné. Nebezpeční jsou nejenom žraloci, ale zvláště i medúzy; jeden druh je zvláště



nebezpečný – po jeho napadení a žahnutí může dojít k úmrtí. Je tedy třeba se předem dobře informovat, kde se lze v moři bezpečně koupat, varuje dr. Mustillová zájemce o návštěvu Austrálie.

Povrch Austrálie a skandinávských zemí: Zatímco ve Finsku a Švédsku najdeme roztroušené bludné balvany z doby ledové, v Austrálii je to hornatý povrch z tmavočervené horniny, která obsahuje velké množství železa. Tato hornina vytváří roztodivné tvary, takže se někdy cítíte jako na měsíčním povrchu. Jsou tu však i oblé tvary, jako velká vejce, tvořící pěkné sedačky.

Barvy Austrálie jsou žlutá a zelená. Žlutá je barvou květu mimózy, která v hojném množství roste téměř po celé zemi, zelená barva pokrývá rozsáhlé pastviny a symbolizuje rovněž nejrozšířenější australskou dřevinu – eukalyptus. Žlutou a zelenou barvu najdete např. na dresech australských sportovců.

Při poutavém vyprávění dr. Mustillové (viz fotografie Jiřího Bartoně) uplynul vyměřený čas velice rychle a neradi jsme se s ní loučili, obohaceni o nové poznatky z tak zdánlivě rozdílných zemí, s nadějí na brzké pokračování tohoto neobvyklého vyprávění.

PhDr. Hana Kučerová, vedoucí finské sekce, 15. listopadu 2011

Svět mumínků a Tove Janssonová (1914-2001)

Malebné lázeňské městečko Naantali ležící na břehu Botnického zálivu, 10 km od města Turku, má pro Finy velký význam hned z několika důvodů. Blízkost moře a pramen minerální vody učinil z nepatrného městečka lázně severského typu, tj. koupání v moři, procházky na mořském pobřeží s hlubokým vdechováním léčivého mořského vzduchu a procedury uvnitř lázeňských budov. Další pozoruhodností je, že Naantali je letní sídlo prezidentů Finské republiky, a tak v létě můžete i potkat hlavu státu volně se procházející na břehu moře.

Avšak nejdůležitějším jevem kromě četných letních hudebních a tanečních festivalů je skutečnost, že v Naantali je Svět mumínků (*Muumimaailma*). Tak jako Kalifornie má Disneyland, Dánsko Legoland, tak mumínci mají svůj pohádkový svět na ostrůvku Kallio v Naantali. Kdo či co jsou mumínci a kde se tu vzali? Odpověď znala pouze jejich autorka, finská spisovatelka, malířka, ilustrátorka a filozofka Tove Janssonová, od jejíž smrti 27. června 2001 uplynulo právě deset let.

Celý svůj dlouhý život prožila převážně na ostrůvku Klovharu v jižním Finsku nedaleko města Porvoo, a tak není divu, že k přírodě měla velmi blízko a na její citlivou duši zapůsobily přírodní i mytické jevy a zjevy v podobě skřítků, trolů, víl, čarodějů a podobných pohádkových bytostí. Vytvořila tedy svoji podobu skřítků – trolů s velkou hlavou podobnou neohrabanému hrochovi, avšak s dvounohým, snad lidským tělem, kterému pak připisovala lidské vlastnosti. Původní její tvorba směřovala k dětem, jimž chtěla na příkladech z pohádkové říše připomenout základní lidské vlastnosti, dobré i špatné, jako kamarádství, zdvořilost, poslušnost, zlobu, odpuštění a teprve později zaměřila i do světa dospělých rozebíráním mezilidských vztahů, a to vše na příkladech mumínků. Její první knížky nám starším vzdáleně připomínají svět

Karafiátových broučků nebo mladším příhody známého Krtečka – pouze s tím rozdílem, že autorovi broučků vystačila na vykreslení lidských vlastností jen jedna kniha, zatímco u Janssonové je to knih několik.

Tove Marika Jansson se narodila 9. srpna 1914 v Helsinkách v umělecké rodině, neboť její otec byl sochař a matka grafička a ilustrátorka. Rovněž její bratr Lars zdědil umělecké nadání a později se významně podílel na ilustracích knih své sestry. Rodina patřila do finsko-švédské menšiny, a proto Tove psala své knihy ve švédštině jako mnozí jiní finští autoři, jejichž mateřštinou byla švédština. Jedním z nich byl například finský národní buditel J.L. Runeberg, jehož báseň *Moje vlast (Maamme)* se stala po vyhlášení nezávislosti Finska podkladem pro finskou státní hymnu.

Tove Janssonová už jako dítě projevovala své umělecké sklony a podle vlastních slov se cítila více malířkou a ilustrátorkou než spisovatelkou. Avšak proti očekávání světového věhlasu dosáhla právě jako spisovatelka, a to v 50. letech minulého století uveřejněním sérií pohádek o skřítcích mumíncích, které byly záhy přeloženy do třiceti jazyků; mezi jinými též do češtiny zásluhou překladatele Libora Štukavce, a tak si můžeme přečíst alespoň některá dobrodružství mumínků v češtině. Z velkého množství románů, sbírek povídek, obrázkových knih a komiksů uvedeme jen některé: Čarodějův klobouk (*Trollkarlens hatt*), Bláznivé léto (*Farlig midsommar*), Čarovná zima (*Trollvinter*), Pozdě v listopadu (*Sent i November*), Komete (*Kometen kommer*), Tatínek a moře (*Pappan och havet*). Z komiksů zmíníme Mumínek a rodinný život (*Muminfamiljen*), Mumínkův pustý ostrov (*Den ensliga ön*), Mumínek na riviéře (*Familjen lever högt*).

Mumínci náhle zaplavili celé Finsko a objevili se v rozhlase, na divadle, v televizi, na poštovních známkách, na různých knižních výstavách a kulturních akcích, krátce řečeno pronikli do každodenního života Finů a díky překladům téměř do celého světa. Jejich autorka se však věnovala i vážným společenským problémům, které vylíčila ve svých šesti románech a šesti povídkách. Dále ilustrovala více než šestnáct pohádkových knih, neboť od svých 15 let spolupracovala s humoristickým časopisem *Garmi*, kde se později stala vedoucí redaktorkou a vytvořila jednadvacet komiksů, z nichž čtyři řady vyšly i v češtině v překladu Libuše a Luboše Trávníčkových.

Za svou rozsáhlou uměleckou činnost byla odměněna dvanácti vysokými oceněními jak domácími, tak zahraničními, například v roce 1966 obdržela zlatou medaili Hanse Christiana Andersena, v roce 1972 cenu Švédské akademie, v roce 1976 cenu Pro Finlandia, v roce 1993 cenu finských umělců, v roce 1996 cenu Americko-skandinávské kulturní nadace a další.

Mnozí Finové se domnívají, že Tove Janssonová by si zasloužila Nobelovu cenu za literaturu, neboť se stala nejprekládanější finskou autorkou a uvedla tak do světa povědomí o malém, skromném národu na severu Evropy, právě tak jako to učinili mnozí jiní slavní Finové.

PhDr. Hana Kučerová, vedoucí finské sekce, 10. srpna 2011

Uběhlo 25 let od úmrtí finského politika U. K. Kekkonena

Jedním z nejvýznamnějších politiků novodobých dějin Finska je Urho Kaleva Kekkonen, od jehož úmrtí uplynulo 31. srpna 2011 již celé čtvrtstoletí. „Jestliže si dnes mladí myslí, že by Finsko uspělo bez Urho Kekkonena, tak se mýlí,“ napsala k 25. výročí úmrtí prezidenta Kekkonena Brita Kekkonenová, manželka prezidentova syna Taneliho, do největších finských novin *Helsingin Sanomat*.

„Kdyby se byl stal prezidentem můj otec, politik K. A. Fagerholm, tak by to byla katastrofa,“ pokračuje snacha prezidenta Kekkonena. „S Ruskem se musí umět velmi obezřetně vyjednávat, a to můj otec neuměl.“ Paní Brita Kekkonenová naráží na vyhrčenou situaci v roce 1956, kdy po smrti poválečného prezidenta J. K. Paasikiviho stáli proti sobě dva silní kandidáti na prezidenta: sociální demokrat K. A. Fagerholm a za Agrární stranu Urho Kekkonen (viz fotografie z Wikimedia Commons z roku 1965), který volby vyhrál těsně,



jen o jeden hlas, a stal se pak na čtvrt století prezidentem Finské republiky, neboť byl zvolen čtyřikrát za sebou na období po šesti letech. Brita Fagerholmová se potom provdala za jednoho ze dvou synů prezidenta Kekkonena, kterého přežila a dnes v 84 letech zavzpomínala na lidské i politické soužití v rodině Kekkonenů.

Vraťme se však od zdánlivě pohádkového příběhu k samému začátku neobyčejné profesní kariéry U. K. Kekkonena. Narodil se 3. září 1900 v malé vesničce Pielavesi nedaleko města Kajaani ve středním Finsku. Rodiče byli malozemědělci a živil se též prací v lese, proto se často za prací i stěhovali. Již v jedenácti letech se malý Urho přestěhoval s rodiči do Kajaani, kde později studoval na lyceu a kde též složil maturitu v roce 1919. Po maturitě začal studovat práva na Univerzitě v Helsinkách, kde promoval v roce 1926 jako kandidát právnických věd. Od mládí též holdoval sportu a dosahoval výborných výsledků. V roce 1924 vyhrál skok do výšky na celostátním mistrovství Finska a v letech 1923, 1927 a 1928 získal bronzové medaile v téže disciplíně opět na mistrovství Finska, na závodech Kaleva. Zájem o sport mu zůstal po celý život; byl předsedou Finského sportovního svazu SUL a členem Finského olympijského výboru. Během studií se stal vedoucí osobností ve škole a od roku 1927 vydával studentský časopis. V roce 1926 se oženil se Sylvi Uinovou, s níž měl dva syny. V roce 1933 vstoupil do Agrární strany, která pak byla přejmenována na Stranu středu, a o rok později napsal knihu „Sebeobrana demokracie“. V roce 1936 získal titul Doktor právnických věd.

V roce 1936 byl U. Kekkonen zvolen do parlamentu, v letech 1936–37 byl ministrem vnitra, 1940–43 předsedou Strany středu, 1944–46 ministrem spravedlnosti, 1948–50 předsedou parlamentu, 1950–51 ministrem vnitra, v letech 1950–56 pětikrát předsedou vlády v období různých vlád a v roce 1956 se stal osmým prezidentem Finské republiky, kde setrval až do roku 1982, kdy pro nemoc předal svůj prezidentský úřad předsedovi vlády Mauno Koivistovi. Ještě čtyři roky statečně bojoval se svou nemocí, až posléze se v jeho rezidenci v Tamminiemi v 86 letech skončil jeho životní běh.

V čem spočívá tajemství tak velkého a dlouhého úspěchu politiky U. K. Kekkonena? Snad bychom mohli jednoduše odpovědět „umění diplomacie“. Jistě, avšak za tím se skrývá dlouholeté upřímné a mravenčí úsilí o porozumění mezi národy a tím i zachování trvalého míru. Sám Kekkonen jako sedmnáctiletý mladík zažil, co je to občanská válka, bratrovražedné běsnění a nenávist až za hrob a nechtěl, aby se to ještě někdy v jeho milované zemi opakovalo. Snažil se proto trpělivě vysvětlovat a přesvědčovat, že je i jiná cesta než válečná, a to cesta vzájemné spolupráce a sice spolupráce mezi jednotlivými složkami svého národa i jinými národy, ať už velkými nebo malými. Jsou známy jeho četné iniciativy týkající se vzájemné spolupráce, například Bezjaderná zóna severských zemí z roku 1963 nebo návrh smlouvy tržní spolupráce mezi zaměstnavatelskými a odborovými organizacemi o mzdových a dalších pracovních podmínkách z roku 1970, tzv. UKK smlouva, dále upevňování a rozvíjení mírové politiky zvláště se Sovětským svazem, známé jako linie Paasikivi–Kekkonen, dále důsledné prosazování politiky neutrality a spolupráce se sousedními zeměmi založené na oboustranné důvěře. Aktivně a iniciativně se zúčastňoval jednání o spolupráci a bezpečnosti v Evropě od roku 1969 a v roce 1975 nabídl svou zemi pro konečné podepsání Závěrečného aktu této konference. V srpnu 1975 se tedy v památném kongresovém paláci Finlandia v Helsinkách sešlo 33 hlav evropských států, USA a Kanady, aby stvrdily svým podpisem svou vůli spolupracovat společně ve všech směrech lidské činnosti. I když se tehdy mnohému kritikovi mírové politiky mohlo zdát, že podepsané závěry Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě zůstanou jen na papíře, nestalo se tak. Ba právě naopak. Podle návrhu tehdejšího amerického prezidenta G. Forda, se zúčastněné země zavázaly k následné kontrole dodržování Závěrů KBSE a tak se každý druhý rok schází ministři zahraničních věcí v jedné z členských zemí, aby prověřili dodržování Závěrů v jednotlivých zemích. V průběhu let se Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě proměnila v Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), která má své pevné místo na mezinárodní politické scéně a pomáhá tam, kde je právě pomoci potřeba.

Můžeme tedy směle říci, že se podařilo prezidentovi U. K. Kekkonenovi v těžkých poválečných letech svou prozíravou politikou a neutuchajícím úsilím o mír a spolupráci zabezpečit nejenom svou zemi, ale i položit základy ke spolupráci v celé mírové Evropě. Za to mu dnes, my Evropané, skládáme dík.

PhDr. Hana Kučerová, vedoucí finské sekce, 9. září 2011

České stopy v letním Stockholmu

Konserthuset na náměstí Hötorget připravil pro letošní letní sezonu dva návštěvnické okruhy, na kterých bylo možné si prohlédnout tuto zajímavou stavbu z let 1923–1926. Před budovou nelze přehlédnout sochu Orfea od Carla Millese z roku 1936.

Jak je uvedeno v knize Jaromíra Pačta *Václav Talich ve Švédsku* (vydalo nakladatelství Primus, 1992), v horním patře by mělo být možné zhlédnout nástěnnou malbu *Orchestr Koncertního sdružení řízený Václavem Talichem* z roku 1930. Tu se ale průvodcům v současnosti nepodařilo najít, zřejmě proto, že budova prodělala řadu rekonstrukcí.

Tzv. Velkému sálu, kde od roku 1926 probíhá slavnostní udílení Nobelových cen, vévodí impozantní varhany. Nobelovu cenu zde v roce 1947 přebíral Jaroslav Heyrovský, v roce 1984 děti Jaroslava Seiferta. V přízemí budovy si bylo možné prohlédnout výstavu ke 100. výročí narození populárního tenoristy Jussi Björlinga (1911–1960) a zaposlouchat se do jeho nahrávek.

Druhý prohlídkový okruh pak zahrnoval i prohlídku menšího sálu Grünewaldsalen, kde 29. března 2008 v podvečer s velkým úspěchem vystoupili Pavel Haas Quartet (Veronika Jarůšková, Marie Fuxová, Pavel Nikl, Petr Jarůšek). Na program byly skladby Josepha Haydna, Sergeje Prokofjeva, Pavla Haase a Ludwiga van Beethovena. A 26. listopadu 2011 zde bude Pavel Haas Quartet vystupovat znovu. Opět zazní skladby Pavla Haase (1899–1944), jednoho z nejvýraznějších žáků skladatele Janáčka, dále zahrají skladby Čajkovského a Bedřicha Smetany.

V Konserthuset má od roku 1990 své sídlo Královská filharmonie. Ta do programu velmi často zařazuje skladby českých autorů, především Antonína Dvořáka, Gustava Mahlera a Leoše Janáčka. V březnu letošního roku zazněl i *Houslový koncert* od Ericha Wolfganga Korngolda (1897–1957), rodáka z Brna.

26. – 30. července ve stockholmském kostele Allhelgonakyrkan proběhl hudební festival *Toner från Tjeckien*. Na koncertech zazněla díla Antonína Dvořáka, Bohuslava Martinů, Leoše Janáčka, Pavla Haase, Josefa Suka ml.

V hale Färgfabriken ve čtvrti Liljeholmen do konce července probíhala s velkým ohlasem výstava společného projektu dvou zahraničních designérek a Maxima Velčovského, jehož exponáty se dostaly i do stálých sbírek světových muzeí. Zde byla zajímavá již samotná výstavní hala – výstavě uzpůsobená výrobní hala s řadou sloupů.

PaedDr. Arnošta Vieweghová, 2. listopadu 2011

Nobelovu cenu za literaturu dostal švédský básník Tranströmer

Prestižní Nobelovu cenu za literaturu získal pro tento rok švédský básník a překladatel Tomas Tranströmer. „Skrze své zhuštěné, ale průzračné obrazy nám nabízí čerstvý pohled na realitu,“ řekl o něm tajemník Švédské akademie Peter Englund.

Tranströmer, který je považován za nejvlivnějšího žijícího švédského básníka, se narodil v roce 1931 ve Stockholmu. V roce 1956 dokončil studium psychologie na Stockholmské univerzitě a jako psycholog pracoval s mladými delikventy a drogově závislými, přičemž se souběžně věnoval literatuře. V roce 1990 jej postihla mozková mrtvice, jejíž následky mu dodnes působí problémy s řečí, ale přesto se nepřestal stýkat se svými čtenáři a nevzdal se aktivního života, i když práci psychologa musel ukončit. V roli jeho mluvčího vystupuje jeho žena Monica, která jej doprovází na cestách a při veřejných setkáních. Tranströmer hodně cestoval po Evropě (Prahu navštívil v roce 1969) a Severní Americe. Do své sedmdesátky žil se svou rodinou ve Västeråsu západně od Stockholmu, v současnosti žije ve stockholmské části Södermalm.

Poezii začal Tranströmer psát jako třináctiletý a první sbírka básní mu vyšla v roce 1954, když mu bylo třináct let. Od té doby vydal dalších jedenáct básnických knih – nemoc naštěstí nijak neovlivnila jeho schopnost psát. Ve svém díle rozvíjí tradice modernistického, expresionistického a surrealistického jazyka poezie 20. století. Z jeho básní je zřejmá hudební inspirace (v minulosti hrál na piano a na varhany) a jsou

v nich často reflektovány náboženské zkušenosti i úděl člověka ztraceného v současném světě. Básníkův jazyk je úsporný, současně jím však evokuje vizuálně jasné obrazy plné paradoxů, za jejichž nejpříhodnější látku považuje volný verš, který používá od svých prvních sbírek.

Již před Nobelovou cenou získal Tranströmer několik literárních ocenění, například Petrarkovu cenu v Německu (1981), švédskou Bonnierovu cenu za poezii (1983), Griffinovu cenu v Kanadě, Literární cenu Severské rady (1990) nebo Cenu Jána Smreka na Slovensku (1998). Obdržel čestné doktoráty několika univerzit, například v Oklahomě a Stockholmu (obě 1990). Jeho poezie byla přeložena do padesáti jazyků. Do angličtiny přeložil Tranströmerovy verše jeho osobní přítel, slavný americký básník Robert Bly.

V České republice vyšly pouze ukázky jeho tvorby, a to v roce 1990 v časopise *Světová literatura* v překladu Libora Štukavce a v roce 1999 v antologii švédské poezie *Ostrými paprsky* v překladu Milana Richtera a Dagmar Hartlové. Na Slovensku vyšel v roce 1996 výběr *Básne pre živých a mŕtvych* a v roce 2001 vyšly jeho sebrané básně *Medzi allegrom a lamentom*. Obojí přeložil Milan Richter.

Milan Richter v příloze *Práva Salon* v článku věnovaném Tranströmerovi mj. napsal: „Tomas i se svou ženou navštívil Slovensko několikrát. Převzal tu mimo jiné Cenu Jána Smreka, seznámil se s Ludvíkem Kunderou, Jiřím Suchým, Janou Štroblovou, Jiřím Žáčkem nebo Milanem Rúfusem a pro svou poezii tak získal celou řadu dalších přátel.“

Tomas Tranströmer je 108. držitelem nejprestižnějšího literárního ocenění světa a osmým švédským.

Ing. Hana Petrová, 15. listopadu 2011

Miluše Juříčková: Sigrid Undsetová a česká recepce jejího díla

Publikace *Dva horizonty* PhDr. Miluše Juříčkové, CSc., kterou tato vyučující norštiny na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně letos vydala jako svou habilitační práci, shrnuje výsledky desetiletého bádání o slavné norské spisovatelce Sigrid Undsetové (1882–1949, viz fotografie z Wikimedia Commons) a osmdesáti letech recepce jejího díla v českých překladech.

Nositelka Norského královského řádu za zásluhy a popularizátorka Severu touto publikací navazuje na svou populárně-naučnou biografii *Cestami Sigrid Undsetové*, která vyšla v nakladatelství Doplněk v Brně roku 2004. Po úvodu s přehledem dosavadního zpracování tématu je tvůrčí portrét norské autorky vsazen do kontextu národní, skandinávské a světové literatury. První oddíl *Imaginace* je orientován spíše na norské prostředí, druhý oddíl *Rezonance* pojednává o české recepci jejího díla.

Oba hlavní oddíly jsou rozděleny na kapitoly, z nichž některé jsou opatřeny latinskými titulky. V kapitole *Non deserit alta* se autorka nejvíce věnuje ohlasu skandinávské a norské literatury v českém prostředí od 70. let 19. století. Bjornsonova a Ibsenova dramata v Národním divadle glosoval jako první Jan Neruda, autorka



zde odkazuje na literárního historika Pavla Fraenkla, který připomíná vliv Bjornsona na Karolinu Světlou, Terezu Novákovou a jejího syna Arnošta – ten si později upravil své křestní jméno podle norského spisovatele Arne Garborga. Dále vyzdvihuje skupinu brněnských autorů, kteří se hlásili k naturalistickému poselství norského písemnictví, jako byli například Josef Merhaut, Vilém Mrštík, Jiří Mahen a především Rudolf Těsnohlídek. Připomíná i Čapkovu *Cestu na sever*.

V další kapitole uvádí řadu překladatelů díla Sigrid Undsetové, například Emila Waltra, K. V. Rypáčka, Jiřinu Vrtišovou, Boženu Köllnovou-Ehrmannovou a v neposlední řadě Huga Kosterku. Práce obsahuje mnoho hodnotných příloh, například bodový životopis Sigrid Undsetové, úplný seznam děl v norském originále, chronologický seznam českých překladatelů, obšírný soupis primárních českých i norských materiálů, soupis použité literatury, tabulku norských monografií o Sigrid a bohatý jmenný rejstřík.

PaedDr. Arnošta Vieweghová, 15. listopadu 2011

Islandská literatura v českých překladech

Členové a příznivci islandské sekce Severské společnosti se sešli 10. listopadu 2011 v PEN klubu v budově Klementina na besedu s doc. PhDr. Helenou Kadečkovou, CSc., o překladech z islandské literatury. Sál byl naplněn do posledního místečka a zájem o dané téma přispěl k přátelské atmosféře setkání.

Helena Kadečková je známou překladatelkou ze severských jazyků, významně se podílí na českých překladech z islandštiny. Je proto dobře známa jak u nás doma, tak i na Islandu. Vychovala si už dost nástupců, ale stále ještě vyučuje na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a pokračuje v překladatelské činnosti. Máme pocit, že její překlady do češtiny jsou někdy ještě lepší než originální znění.

Po obecnějším výkladu o historii překladů islandské literatury do češtiny doc. Kadečková pohovořila o svém nejnovějším překladu knihy *Křesťanství pod ledovcem* od Halldóra Laxnesse, nositele Nobelovy ceny za literaturu z roku 1955. Kniha v těchto dnech přichází na náš trh, dostává se ke čtenáři poměrně pozdě – román vyšel na Islandu už v roce 1968. Autor tehdy opustil oblíbená témata sociální a přešel na jiný okruh zájmu. Kniha je téměř deníkovým záznamem inspekční cesty biskupského emisara do farnosti pod Ledovcem. Obtížný úkol umožní mladému teologovi změnit vlastní pohled na svět a přijmout nový způsob nazírání na život. Podle překladatelky je v textu ukryto mnoho postřehů a narážek na islandské realie, historii, lidovou slovesnost i na způsob myšlení Islandanů. Kdo již Island navštívil, pochopí asi více přiléhavé postřehy a narážky na islandskou přírodu, ptactvo, krajinu.

Doc. Kadečková v příštím roce oslaví významné životní jubileum, takže při této příležitosti se k její záslužné činnosti opět vrátíme.

doc. Ing. Lidmila Němcová, vedoucí islandské sekce, 15. listopadu 2011

Doyen švédského filmu, Jan Troell, oslavil osmdesátiny

Švédský filmový režisér, kameraman a scénárista Jan Troell (*23. 7. 1931 v Malmö) točí filmy už více než padesát let, a přestože v červenci oslavil osmdesátiny, rozhodně nehodlá odejít do filmařského důchodu. Nedávno uvedl krátký film o útrapách tvůrčí práce *Měřeno mým metrem – putování v poušti* (*Med mitt mått mät – en ökenvandring*) a v současné době pracuje na novém celovečerním filmu.

Troell (foto Kennet Ruona), původní profesí učitel, propadl filmu už v 50. letech minulého století, kdy nejprve v krátkých filmech účinkoval a později je i sám točil. V roce 1960 debutoval krátkým filmem *Město* (*Stad*). V polovině 60. let pověsil učitelské povolání definitivně na hřebík a věnoval se pouze filmu. Začínal jako kameraman, například filmů kolegy Bo Widerberga (1930–1997) a za kamerou stál i později při natáčení svých vlastních filmů.

Troell proslul zejména citlivými adaptacemi klasických děl švédské literatury.



Prosadil se už celovečerním debutem *Takový je můj život* (*Har har du ditt liv*, 1966) podle románu nositele Nobelovy ceny Eyvinda Johnsona. V následujícím snímku, *Ten musí jít z kola ven* (*Ole Dole Doff*, 1968), který je též adaptací knihy, Troell v postavě učitele na malém městě uplatnil vlastní zážitky ze školního prostředí. Film vyhrál Zlatého medvěda, hlavní cenu na mezinárodním filmovém festivalu v Berlíně. Zřejmě nejznámější Troellovou filmovou adaptací je zpracování čtyřdílné románové ságy Vilhelma Moberga (1898–1973) o švédských přistěhovalcích v Americe ve druhé polovině 19. století ve dvou filmech z počátku sedmdesátých let: *Emigranti* (*Utvandrarna*, 1971) a *Nová země* (*Nybyggarna*, 1972) i v televizním seriálu s Maxem von Sydow a Liv Ullmannovou v hlavních rolích. Filmy byly nominovány na Oscara v několika kategoriích, včetně nejlepšího režie a scénáře. Výpravní *Emigranti* jsou zároveň Troellovým prvním barevným filmem.

Po tomto úspěchu dostal režisér pozvání do Hollywoodu, kde natočil film *Nevěsta pro Zandyho* (*Zandy's Bride*, 1974) s Liv Ullmannovou a Gene Hackmanem a katastrofický thriller *Hurikán* (*Hurricane*, 1979), v němž si po boku Troellova dvorního herce, Maxe von Sydow, zahráli Mia Farrowová a Jason Robards. Práce v Hollywoodu ale režiséra, který je zvyklý o konečné podobě filmu rozhodovat sám jako autor scénáře a zároveň často i kameraman, neuspokojovala, a tak se počátkem 80. let natrvalo vrátil do Švédska. Natočil zde další úspěšný přepis románu. Tentokrát sáhl po knize Pera Olofa Sundmana (1922–92) zachycující neúspěšný let balonem na severní pól v roce 1897. Film *Let Orla* (*Ingenjör Andréas luftfärd*, 1982) byl nominován na Oscara v kategorii nejlepší neanglicky mluvený film.

Sám Troell si vysoce cení tříhodinového dokumentu *Pohádková země* (*Sagolandet*, 1988), v němž se kriticky vyjadřuje k současnému Švédsku prostřednictvím rozhovorů se známými osobnostmi, včetně nejvyšších švédských politiků. Následující hraný film *Il Capitano* (1991) byl oceněn na berlínském filmovém festivalu, ale doma ve Švédsku se setkal s rozporuplnými ohlasy, protože líčil celkem čerstvou tragickou událost, trojnásobnou vraždu manželského páru se synem na švédském maloměstě v roce 1988. Poté se Troell na pár let odmlčel a v roce 1996 natočil velkoformát ve švédsko-norské koprodukci o nejvýznamnějším, ale též nejkontroverznějším norském spisovateli, nositeli Nobelovy ceny Knutu Hamsunovi (1859–1952). Hledá v něm odpověď na otázku, co vedlo Hamsuna k sympatiím k nacismu, a ukazuje, jak se z „miláčka národa“ stal jeho zrádce. Nejenže film o slavném Norovi Švéd režíroval, ale dokonce do titulní role obsadil svého krajana, Maxe von Sydow.

V poetických filmech z posledních let Troell vypráví příběhy neobyčejných žen z nedávné minulosti. Snímek *Bílá jako sníh* (*Så vit som en snö*, 2001) se inspiroval románem Jacquese Werupa o tragickém osudu první švédské pilotky a parašutistky Elsy Anderssonové. V zatím posledním celovečerním filmu, *Věčné okamžiky Marii Larssonové* (*Maria Larssons eviga ögonblick*, 2008), který byl u nás uveden na festivalu Febiofest, se Troell opět obrací do historie, na počátek 20. století. Osud hlavní hrdinky filmu, Marii, zakřiknuté pracující ženy, ubíjené v manželství s násilnickým alkoholikem, od základů změnil výhra fotoaparátu a fotografování se pro ni stane vášní a smyslem života. Film získal rekordních osm nominací na švédské filmové ceny, z nichž proměnil pět, mimo jiné cenu za nejlepší švédský film roku.

Troell ale neusíná na vavřínech a jako čerstvý osmdesátník právě dokončuje celovečerní film *Soud nad mrtvým mužem* (*Dom över död man*). Ten se opět inspiroje skutečnými událostmi ze švédské historie první poloviny 20. století. Ústřední postavou je novinář Torgny Segerstedt (1876–1945), šéfredaktor göteborgského ekonomického deníku, který nekompromisně kritizoval nacismus v době jeho nástupu k moci ve 30. letech, kdy řada představitelů vládnoucí elity ve Švédsku s nacistickou ideologií sympatizovala, a své postoje nezměnil ani za 2. světové války. Premiéra filmu je plánovaná na počátek roku 2012.

„Bylo by hodně divné, kdyby člověk nebyl angažovaný ve svých vztazích ke světu a ve vztazích k sobě samému. Ale nejsem misionář, nesnažím se změnit svět. Umělci jsou samozřejmě často idealisty, kteří prohlašují, že chtějí svět změnit, ale tohle určitě nejsou ony síly, které jsou podstatou tvůrčího myšlení. Tou podstatou je něco jednoduššího: prostě snaha tlumočit pocity a komunikovat s ostatními lidmi. U mě tomu tak rozhodně je,“ řekl Troell v sedmdesátých letech po natočení slavné „emigrantské ságy“. A svému krédu zůstal věrný dodnes. (Citát je z knihy Václava Merhauta: *Tradice a současnost švédského filmu*, ČSFÚ Praha, 1989.)

Jana Holá, Ph.D., vedoucí švédské sekce, 15. listopadu 2011

Setkání u příležitosti 21. výročí založení společnosti



V televizním klubu Rohlík na Kavčích horách se 1. června 2011 konalo vzpomínkové setkání k 21. výročí založení Severské společnosti. Jiří Bartoň podle kroniky přečetl založení Severské společnosti, jak bylo zaznamenáno na ustavující schůzi 23. května 1990 v klubu ČKD Polovodiče v Praze-4, a přítomní si prohlédli obrazovou dokumentaci o činnosti společnosti. Pavel Dobrovský předvedl vydávané Sobí noviny, Severské listy a Zpravodaj Severské společnosti a vyprávěl o práci našeho interního média. Předsedkyně Marta Janíková přivítala i bývalého lídra společnosti Jaroslava Tejkala, který spolu s přítomnými vedoucími sekcí vyprávěli o začátcích činnosti. K dobré náladě přispělo malé občerstvení. *foto Jiří Bartoň*

Oslava 20. výročí brněnské pobočky na lodi Veverí



foto Jana Novotná

Zájezd do jižního Švédska

Společnost Bedřicha Smetany připravuje ve spolupráci s CK Scandiatour z Jablonce nad Nisou tematický autobusový zájezd do jižního Švédska Po stopách Bedřicha Smetany ke 150. výročí jeho posledního pobytu v Göteborgu. Zájezd se bude konat ve dnech 16. – 24. června 2012, bude spojený s oslavou severského svátku midsommar. Cena cca 8000 Kč s polopenzí. Bude možnost doplnit účastníky z řad členů SNM (Matice České) a Severské společnosti. Zájem sdělte e-mailem na lidmila.nemcova@quick.cz nebo na adresu: Lidmila Němcová, K rybníčkům 17, 100 00 Praha 10 – Strašnice.

Upozornění CK Periscope Skandinávie

Vzhledem k tomu, že nikdo nikdy žádnou slevu nečerpal, ruší CK Periscope Skandinávie slevu 600,- Kč pro členy Severské společnosti, a to z důvodu zjednodušení slevového systému.